

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

676

C

28

676 C28

676

TAALONDERWIJS.

HANDLEIDING MET OEFENINGEN

VOOR DE LAGERE SCHOOL,

DOOR

N. BROUWER.

Oefeningen I^B.

C

PURMERENDE,
J. MUUSSES & Co.

1881

28

Bij J. MUUSSES & Co. te Purmerende, is verschenen:

SCHOOLGEZANG.

Handleiding bij het onderwijs in den Zang op de lagere school,

LEERBOEK

VOOR AANSTAANDE ONDERWIJZERS EN ONDERWIJZERESSEN.

Naar het Engelsch van

JOHN HULLAH.

BEWERKT DOOR

F. GEDIKING,

Hoofdonderwijzer te 's-Gravenhage.

Prijs in linnen band. f 2.25.

Ik heb in langen tijd geen leerboek in handen gekregen, dat zoo duidelijk en alles omvattend zegt, wat het meent te moeten zeggen; de practische engelsche geest straalt overal door. In hoever de bewerker daartoe heeft bijgedragen, vermag ik niet te beoordeelen, daar mij het oorspronkelijke niet bekend is; ik meen echter op grond van persoonlijke ondervinding, omtrent hetgeen de heer Gediking van de muziek weet, en de wijze waarop hij die kennis in toepassing brengt, te mogen aannemen, dat hij niet alleen de bewerker is geweest, maar ook veel heeft ingelascht, wat hem gebleken is noodzaaklijk te zijn om te weten. Het is een genot op te merken, hoe alleen het noodige op de duidelijkste en beknopte wijze, die men zich kan voorstellen, wordt gezegd.

Geen beschouwingen, opmerkingen of wel aanhalingen van verschillende schrijvers over muziek vindt men hier, maar een volledig handboek, waarvan het gebruik stellig de beste vruchten zal dragen, vooral op de lagere scholen.

.
.
.
.

Nadat de schrijver uitvoerige mededeelingen over „tempo, sterkte en voordracht” heeft ten beste gegeven, besluit hij met eenige opmerkingen van practischen aard, die vooral den onderwijzer in de hoogere afdeelingen der volkschool van goeden dienst zullen zijn. Ik had daarbij nog wel eenige mededeelingen willen zien over de zangorganen en over de fouten, waaraan men zich bij het zingen veelal schuldig maakt. (Verkeerde ademhaling, keelgeluid,

TAALONDERWIJS.

HANDLEIDING MET OEFENINGEN

VOOR DE LAGERE SCHOOL,

DOOR

N. BROUWER.

OEFENINGEN IB.

PURMERENDE,
J. MUUSSES & Co.

1881.

1871
1872
1873

46.

Dicteeren. — Geef van de hierin voorkomende persoonlijke voornaamwoorden persoon en getal op.

Toen ik den armen man zag, gaf ik hem een aalmoes. Hij bedankte mij er voor en zeide: God zegene u! — Kinderen! als gij goed uw best doet, zal ik u straks een mooie geschiedenis vertellen. — Toen mijn tante bij ons kwam, heb ik haar van den trein gehaald. — Hebt gij mijn nichtje ook gezien? Neen, ik zag haar niet. — Hebt gij wel gezien, hoe de hen voor haar jongen zorgt? Zoodra zij eenig gevaar bemerkt, roept zij hen en dan kruipen zij onder haar vleugels. Als ik met eten bij hen kom, komen zij weer voor den dag. Zij kennen mij al, en daarom zijn zij niet bang voor mij. — Als gij u niet beter gedraagt, zal er weinig van u terecht komen. Gij doet uw ouders veel verdriet

aan. Foeil! gij moest bedenken, hoe goed zij voor u zorgen. — Ik heb dezen morgen twee appelboompjes geplant; ik heb hun (ze) wat water gegeven; het was dadelijk in den grond weggezakt, want hij was zeer droog. Ik hoop, dat zij mij dezen zomer wat lekkere appels zullen geven. — Als gij mij trouw helpt, zal ik u goed beloonen, zeide vader tot den knecht. Hij deed goed zijn best, zoodat vader zeer tevreden over hem was. — Morgen gaan wij naar onze tantes. Zijt gij wel eens bij haar geweest? Neen, zij wonen te ver van ons af. — Hebt gij het nieuwe paard van mijn oom reeds gezien? Gisteren was het zoo wild, dat de koetsier het bijna niet houden kon. Ik zou het niet durven berijden. —

47.

Dicteeren. — Geef van de hierin voorkomende persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden *persoon* en *getal* op.

Hebt gij mijn boek ook gezien? Ik ben het kwijt geraakt. Uw zusje heeft het. Waar is zij? Zij loopt in onzen tuin. Wilt gij haar gaan roepen, en haar zeggen, dat zij haar breiwerk moet meëbrengen? — Wij gaan dezen middag naar onze tantes. Zij wonen buiten de stad. Bij haar huis behoort een groot bosch. Het is wel een half uur lang. Vraag aan uw moeder of

gij met ons meê moogt gaan. Neen, ik moet mijn werk nog afmaken, maar ik wensch u veel genoeg. Vertel mij morgen maar eens, wat gij bij uw tantes gedaan hebt. — Mijn broertjes en ik zijn zeer blij, omdat onze neefjes bij ons komen logeeren. Hun huis moet verbouwd worden, en nu is het bij hen zoo druk, dat zij een paar weken bij ons komen. — Het waait zoo hard, dat zijn pet afvalt. Ik zal de mijne goed vasthouden; pas gij ook maar goed op de uwe, Piet! — Mijn zusje verloor gisteren haar hoed. Hij woei in het water, maar ik heb haar gauw geholpen en hem er uit gehaald. Of zij ook blij was; hij was nog nieuw. — De arme kinderen van onzen buurman zijn zeer ongelukkig: hun vader is blind en nu is hun moeder ziek; het zal er bij hen wel treurig uitzien. Ik zal mijn moeder vragen of ik hun wat eten mag brengen. Dat zal uw moeder u wel toestaan, en de hunne zal er u dankbaar voor zijn. Die arme kinderen! zij zijn ons medelijden wel waard. —

48.

Maak in de volgende zinnen het enkelvoudig onderwerp meervoudig, het meervoudig onderwerp enkelvoudig.

Een pauw is een mooie vogel.

De werkster schrobt de straat.
 De aardappels groeien in den grond.
 Perziken zijn lekkere vruchten.
 Er loopt een man over de brug.
 De visschen leven in het water.
 In welke straat woont de bakker?
 Rivieren zijn stroomende wateren.
 De timmerman gebruikt een hamer.
 De broeder van mijn vader is een oom van mij.
 Ooievaars zijn trekvogels.
 Waarvan maakt de schoenmaker schoenen?
 Lijkt een paard op een ezel?
 Een buurt is een gedeelte van een stad.
 In het voorjaar ploegen de boeren het land.
 Een hond is een trouw dier.
 Zonder kalk kan de metselaar niet metselen.
 De vrouwen van koningen zijn koninginnen.
 De Amsterdamsche schippers varen op het IJ.
 De koeien gaan in den winter in den stal.
 Een kleine oorzaak kan een groot gevolg hebben.
 De zwemvogel heeft vliezen tusschen de teenen.

49.

Gebruik elk der volgende woorden in twee zinnen, eerst als stofnaam, dan als soortnaam.

IJzer.	Blik.
Hout.	Steen.
Glas.	Lood.
Papier.	Laken.
Schildpad.	Hoorn.
Been.	Touw.

50.

Om in te vullen:

Een leêren koker is een koker van.....

Een beenen lepel is

Een marmeren knikker is

Een bronzen kandelaar is

Een steenen waterkan is

Een stalen veêr is

Een laken mantel is

Een katoenen jak is

Een looden inktkoker is

Een houten geweer is

Een zijden das is

Een bordpapieren muts is

Een kurken zool is

Een strooien hoed is

Een vilten pantoffel is

Een aarden pan is

51.

Om in te vullen:

Een bank van hout is een houten bank.

Een ring van goud is

Een knikker van glas is

Een kogel van lood is

Een tang van koper is

Een hamer van ijzer is

Een jurk van katoen is

Een mantel van zijde is

Een broek van laken is

Een goot van metaal is

Een sabel van blik is

Een pen van staal is

Een doosje van papier is

Een kam van hoorn is

Een kan van steen is

Een bak van zink is

Een armband van schildpad is

Een beeld van brons is

Een kiel van linnen is

Een standbeeld van marmer is

Een lepel van zilver is

Een bord van tin is

Een knoop van been is
 Een kopje van porselein is
 Een pet van leêr is
 Een jas van duffel is
 Een vloerkleed van touw is
 Een bed van stroo is
 Een bal van elastiek is
 Een knop van ivoor is
 Een hoed van vilt is
 Een zool van kurk is
 Een beeldje van gips is
 Een pijpje van meerschuum is
 Een das van fluweel is
 Een pop van was is

52.

Ter zins- en woordontleding:

Mijn jongste zusje lust aardappelen.
 Onze Jan poetst de schoenen.
 Schrijft gij uw vader een langen brief?
 Onze boter brengt ons de schipper.
 Zijn oudste knecht draagt een leêren pet.
 Leêr verschaft ons de koe.
 Ik brand mijn vinger.
 Draagt gij uw mooiste kleeren?

Mijn oom Piet bezorgt ons lekkere moerbeziën.
 De boodschaplooper brengt ze ons.
 Ik roem haar geurigen smaak.
 Verkoopt de fruitvrouw u kersen?
 Wij vinden ze lekker.
 Zingen zij mooie liedjes?
 Haar broertje vergezelt haar.
 Gaat uw nieuw horloge?
 De harde wind schudt den houten schoorsteen.
 Prettige versjes kennen de kinderen.
 Onze poes poetst haar snor.
 Geeft de goudsmid u een gouden ring?
 Ik koop hem.
 Zijn paard trekt mijn wagen.
 Bevallen u hun gele kippen?

53.

Schrijf eenige woorden op, eindigende op

<i>aard</i>	<i>baar</i>	<i>loos</i>
lafaard	strafbaar	ouderloos
luiaard	eetbaar	nutteloos
dronkaard	drinkbaar	kinderloos
gierigaard	breekbaar	vruchteloos
valschaard	buigbaar	schaduwloos
enz.	enz.	enz.

<i>achtig</i>	<i>ig</i>	<i>zaam</i>
regenachtig	nattig	leerzaam
zwartachtig	vochtig	werkzaam
kinderachtig	nuttig	buigzaam
schrikachtig	goedig	spaarzaam
zilverachtig	vettig	gehoorzaam
enz.	enz.	enz.
<i>waarts</i>	<i>er</i>	<i>ster</i>
landwaarts	hoorder	naaister
voorwaarts	spreker	werkster
huiswaarts	voorlezer	melkster
achterwaarts	gieter	draagster
zeewaarts	toeschouwer	verkoopster
enz.	enz.	enz.

Maak (mondeling) zinnen , waarin deze woorden voorkomen.

54.

Schrijf eenige woorden op met het voorvoegsel

<i>on</i>	<i>ont</i>	<i>be</i>
onwaar	ontvangen	beroepen
onoplettend	ontloopen	bereiken
ongehoorzaam	ontdekken	berijden
onkruid	ontwaken	beplanten
onweêr	onthoofden	bedijken
enz.	enz.	enz.

<i>ver</i>	<i>her</i>	<i>in</i>
verdrijven	herdenken	innemen
verbranden	herkennen	inprenten
verglazen	herbouwen	inspringen
verzorgen	hervinden	inmeten
verkleeden	herlezen	ingooien
enz.	enz.	enz.

Maak (mondeling) zinnen , waarin deze woorden voorkomen.

55.

Plaats voorvoegsels vóór de volgende werkwoorden en geef mondeling zinnen op , waarin het nieuwe werkwoord voorkomt.

<i>stellen</i>	be-, ver-, her-, in-, af-, uit-, ont-, aan-, voor-.
<i>deelen</i>	be-, ver-, in-, af-, uit-, door-.
<i>nemen</i>	be-, ver-, her-, in-, ont-, voor-, aan-, op- af-.
<i>kennen</i>	be-, ver-, er-, her-, ont-.
<i>heffen</i>	ver-, ont-, op-, aan-.
<i>slapen</i>	ver-, in-, uit-, ont-, door-.
<i>zetten</i>	be-, ver-, her-, in-, af-, ont-, door-.
<i>denken</i>	be-, ver-, her-, na-, over-.
<i>staan</i>	be-, ver-, in-, uit-, op-, af-, ont-, toe-, bij-.
<i>brengen</i>	aan-, om-, door-, in-, op-, over-, bij-, meê-.
<i>slaan</i>	be-, ver-, in-, op-, over-, af-, ont-, door-.

56.

Om in te vullen en te ontleden in onderwerp, gezegde en bepaling.

Wij plukken appels in den herfst.

De ooievaar bouwt zijn nest.....

Het gras wordt afgemaaid.....

De slang kruipt.....

..... bevriest het water.

Een kreupele loopt.....

Als het waait, zegt men, dat het stormt.

De houthakker velt den boom.....

De wolken drijven.....

Morgen ga ik..... naar.....

..... schreven de menschen met.....

De vischt leeft..... en de vogel.....

Rotterdam ligt.....

Als ik moe ben, slaap ik.....

Koud water helpt goed.....

Onze kleêren beschermen ons.....

Mijn zusje slaapt..... en ik slaap.....

De boer spant de paarden.....

..... drijft de timmerman de spijkers.....

..... koopt men aardappelen.

De muizen snuffelen.....

..... wordt het zaad..... gestrooid.
De visscher vangt de visschen.....

57.

Om in te vullen (één woord) en te ontleden (zins-
en woordontleding.)

De kachel brandt.....
De zon schijnt.....
De ezel loopt.....
Mijn zusje eet.....
De landman staat..... op.
De muzikant blaast.....
Onze naaister werkt.....
Een blinde struikelt.....
De wind huilt.....
De zwaan zwemt.....
Het zwakke ijs kraakt.....
Komt de Koning.....?
De luiaard slaapt.....
Zuiver water smaakt.....
Droog hout brandt.....
Een roos ruikt.....
Het lieve kind sluimert.....
De poes loert.....
Uw vader schrijft.....

Gij denkt..... na.
 De zieke man kermt.....
 Mijn nieuwe schoen knelt.....
 De rechter straft.....

58.

Maak zinnen , waarin de volgende woorden voorkomen als bijvoeglijk naamwoord en als bijwoord ;

b. v. : vlug. Jan is vlug. Hij werkt vlug.

of in één zin : De vlugge Jan werkt vlug.

mooi	
netjes	slordig
dapper	gulzig
langzaam	hard
heerlijk	zacht
moeielijk	vlijtig
trouw	goed
gerust	verschrikkelijk
wild	snel
voorzichtig	handig
boos	lekker

59.

Maak zinnen , waarin de volgende woorden voorkomen

als bijwoorden bij bijvoeglijke naamwoorden of bijwoorden:

tamelijk	zwaar
vrij	verbazend
redelijk	verschrikkelijk
zeer	dun
erg	helder

60.

Om in te vullen:

in

De vogel de kooi.
 De tafel de kamer.
 De koeien de weide.
 Het kind de wieg.
 Jan zijn schrijfboek.

op

De mast het schip.
 Het kleed den vloer.
 De hen de eieren.
 De ruiters het paard.
 De appel den grond.

aan

De vruchten den boom.
 De prent den muur.
 Het schip den wal.

De ring den vinger.

De muis de kaas.

achter

De maan de wolken.

De tuin het huis.

De meester den jongen.

Het bootje de stoomboot.

De muis het behangsel.

boven

Het huis den grond.

De neus den mond.

Het opschrift het vers.

De wolken de aarde.

De vogel zijn nest.

voor

De lantaarn het huis.

De meester de klasse.

De lente den zomer.

De vader de kinderen.

Het gordijn het raam.

buiten

De rivier haar oevers.

De zieke gevaar.

De boeren de stad.

De singel de poort.

naar

De boer het land.
 De kinderen de school
 Wij de diergaarde.
 De spoor trein Haarlem.

onder

De wortels den grond.
 Het mos de sneeuw.
 De vruchten de bladeren.
 De musschen de pannen.

langs

Het water de ruiten.
 De jongen de straat.
 De sloot het land.
 De goot het huis.

over

Het paard de brug.
 De jongen den paal.
 Het water den dijk.
 Het kleed de tafel.

uit

De vogel de kooi.
 Het water het glas.
 De groente den tuin.
 Het ijzer de mijnen.

bij

De oude man..... het vuur.

De emmer..... den put.

De visschers..... de zee.

De toren..... de kerk.

61.

Om in te vullen:

's Zomers hangen de vruchten

De timmerman schaaft

De ooievaars komen terug.

De kraaien nestelen

Moeder legt het tafelkleed

Ik kruip 's avonds

De poes wast zich

De konijnen leven

Aardappelen eet men en soep

De lente begint

Mijn grootmoeder woont

De worm kruipt

De kleermaker naait

De vogel vliegt

De boer spant de paarden

De melkster gaat

Stroop wordt verkocht en olie

tusschen

Het gras..... de steenen.
 De kerk..... de huizen.
 De vruchten... .. de bladeren.
 De pen..... de vingers.

naast

De gang..... het huis.
 Mijn oom..... den slager.
 De stoel..... de tafel.
 De klok..... den schoorsteen.

na

De winter..... den herfst.
 De zon..... den regen.
 De donder..... den bliksem.
 De school..... de kermis.

tegen

De spiegel..... den muur.
 Het papier..... den wand.
 Een deken..... de koude.
 De soldaat..... den vijand.

door

De regen..... de kleederen.
 De koopman..... de stad.
 De vogel... .. de lucht.
 Het water..... den dijk.

bidden	schieten
wrijven	eten
trekken	vinden
verliezen	zwijgen

63.

Schrijf de tusschen haakjes geplaatste werkwoorden in den vereischten vorm.

Al (roepen) ik hem nog zoo dikwijls, hij (komen) toch niet. — Toen de vogel in de hoogte (vliegen), (beginnen) hij te fluiten. — Als gij te hard van den trap (loopen), (vallen) gij licht. Gisteren (loopen) gij veel te haastig. — De glazenmaker (snijden) het glas met diamant. — Toen hij het mes (aannemen), (snijden) hij zich in den vinger. — Wij (eten) gisteren heerlijke aardappelen. — Waar (vinden) gij verleden week al die kievitseieren? Ik (vinden) er geen een. — Toen hij zijn vader (zien), (beginnen) hij van blijdschap te huilen. — Zij (schrijven) ons elke week een brief. — Waarom (schrijven) gij zoo zelden op uw reis? — Toen mijn neef van de trap (vielen), (breken) hij zijn arm. Hij (lijden) veel pijn. Door zijn voorzichtigheid (genezen) hij spoedig. (Blijven) gij hem den ganschen dag gezelschap houden, en (slapen) gij bij hem? Ik (lezen) hem dikwijls voor, en ik (helpen)

hem. Toen hij beter was, (krijgen) ik een mooi geschenk van hem. — Verleden jaar (schieten) de jagers veel wild; nu (vinden) zij weinig hazen. — Toen mijn vader jarig was, (blijven) wij laat op. — Waarom (breken) gij het speelgoed stuk, dat uw broertje zoo veel genoeg (geven)? — De tuinman (klimmen) in den boom om appels te plukken; Mietje (houden) haar schort op en (vangen) er wel twintig. Wij (eten) er ieder twee van, en (brengen) de andere in huis. Moeder (bergen) ze in de kast. (Krijgen) gij er nog meer van? Ja, 's avonds (geven) Moeder er nog een. Dit (bevallen) ons best.

64.

Breng in de volgende zinnen het werkwoord over in den eersten verleden tijd. Zins- en woordontleding.

Loopt de ooievaar langs de sloot?

Wanneer vertrekken de zwaluwen naar ander streken?

Een aalmoes geef ik gaarne aan een gebrekkig man.

Valt gij somtijds van de trap?

Door onvoorzichtigheid breekt hij een glasruit.

Uw boterham snijdt gij met een tafelmes.

Snijdt uw moeder het brood met een zakmes?

In den zomer drinken wij veel water.

Met riemen of band bind ik mijn schaatsen vast.
 Door de warmte bederven de spijzen spoedig.
 Wanneer begint gij aan uw huiswerk?
 Zijn bloemen begiet mijn broeder elken avond.
 Ik lees een brief; gij leest een mooi verhaal.
 Een aardig deuntje fluiten de grasmaaiers onder
 hun werk.

Zwemt gij elken middag in de rivier of in de zee?
 Die straatjongen steelt een appel van de fruitvrouw.
 Slaat uw gouden horloge de heele en halve uren?
 Waarom neemt gij uw zusje niet mee?
 De officier beveelt den soldaat een boodschap te doen.
 Elken morgen vind ik een ei in ons kippenhok.
 Wanneer ik naar onze poes wijs, bijt zij naar mijn
 hand.

Uw broeder vergeet nooit zijn lei en gij vergeet alles.

65.

Breng in de volgende zinnen het werkwoord over
 in den eersten tegenwoordigen tijd. Zins- en woord-
 ontleding.

De hond sprong over de sloot, maar de jager bleef
 staan.

Als ik de boot van den wal stiet, dreef zij weg.
 Waarom zweegt gij op die vraag?

Op Vaders verjaardag zongen de kinderen een liedje.
Wij vernamen elken dag naar den toestand van den
zieke.

Die kinderen schold de straatjongen telkens uit.
De glazen spoot onze meid elken Zaterdag nat.
Op 's Konings verjaardag heesch de schipper de
vlag op.

Den ganschen dag zwierf de arme jongen door de
duinen.

Door pillen en poeders genaast gij vele zieken.
De ijzeren pot viel in het water en zonk dadelijk.
Waarom staakt gij uw handen in den zak?
Op de markt stond een vette koe.
De tuinman klom in den boom en trok aan den tak.
Mijn vogelkooi hing ik aan den zolder op.
Door uw eigen schuld leedt gij veel pijn.
Hoe kwam het, dat gij den verkeerden weg naamt?
Bij het wegvaren wond de matroos het anker op.
Het paard van onzen buurman won een zilveren
koffiekan.

In onze stad stierven veel kinderen aan het roodvonk.
Hoeveel geld boodt gij voor dien gouden ring?
Hij vond het raadsel, dat ik opgaf.
Door uw onhandigheid braakt gij alles kort en klein.

66.

Maak zinnen, waarin de volgende werkwoorden in den eersten tegenwoordigen en in den eersten verleden tijd voorkomen, met afwisseling der personen:

wennen 1° p. enk. Ik wen mij aan vroeg opstaan.

Ik wende mijn hond aan opzitten.

wenden 2° p. enk.

spellen 3° p. enk.

spelden 1° p. meerv.

kruien 2° p. meerv.

kruiden 3° p. meerv.

melden enz.

schelden

weiden

breien

braden

storen

branden

bannen

banen

hoeden

roeien

baden

antwoorden

hooren

pellen

spelen

67.

Dicteeren:

Gisteren speelden wij winkeltje. Moeder spelde onzen Jan een linnen schortje voor, en als wij dan

schelden, kwam hij voor den dag en gaf ons, wat wij hebben wilden. — Waarom antwoorddet gij niet, toen de meester u die vraag voorlegde? — Toen de herder verleden week de koeien weidde, werd hij door een onweërsbui overvallen. — Mijn zuster breide elken dag twintig naadjes. — Wat brandde die kachel fel; ik was haast bang, dat er een ongeluk gebeurde. — Toen het zoo warm was, baadde ik mij elken avond. — Eerst ploegden de boeren het land om, en daarna zaaïden zij het koren; door het gunstige weer groeide het voorspoedig. — Toen hij met het mes speelde, wondde hij zijn speelmakker in drie vingers; gelukkig waren de wonden niet gevaarlijk. — Die arme jongen leidde zijn blinden vader door de straat; toen hij aanschelde, legde ik een cent in zijn muts. — Toen de vijanden de stad veroverden, moordden en plunderden zij den ganschen dag; zij hoorden niet naar het angstgeschrei der ongelukkige inwoners. — Met een appel en een pruim stelde ik het arme kind tevreden. — De knecht van het logement kruide onze koffers naar de boot. — Toen de koning gestorven was, luidden de klokken zes weken lang elken dag drie uren. — Voor een sober loon hoedde hij de schapen van zijn buurman. — In den tijd van de belegering van Leiden voedden de inwoners zich met de walgelijkste spijzen. —

*

Wat zeide hij wel, toen hij uw vraag hoorde? Hij antwoordde niets. — Waarom scheldet gij gisteren bij ons aan? —

68.

Maak zinnen, waarin de volgende werkwoorden in den eersten tegenwoordigen en den eersten verleden tijd voorkomen, met afwisseling der personen:

lachen 1^e p. enk. Ik lach om zijn leelijk gezicht.

Ik lachte om dat verhaal.

praten 2^e p. enk.

verhuizen 3^e p. enk.

durven 1^e p. meerv.

hopen 2^e p. meerv.

zuchten 3^e p. meerv.

kuchen enz.

leven

droomen

maken

persen

wachten

visschen

passen

vreezen

spitten

rooven

bluffen

dooden

poten

trappen

razen

69.

Schrijf de tusschen haakjes geplaatste werkwoorden in den vereischten vorm.

Al (wachten) hij nog zoo lang, de regen (bedaren) maar niet. — De kachel, die zoo flink (branden), (verwarmen) het geheele vertrek. — Robinson Crusoe (leven) alleen op een groot eiland. — De zieke (hopen) telkens beter te worden, maar het (gebeuren) niet. — Toen wij verleden zomer aan het strand (wandelen), (gevoelen) wij groote vermoeidheid; wij (zetten) ons op het zand neer en (verkwikken) ons met den inhoud van ons mandje. — Toen de meester u (waarschuwen), (behooren) gij beter op te letten; gij (behoeven) dan geen straf te ontvangen. — Onze tuinman (spitten) den grond om, en (zaaien) toen jonge groenten. 's Nachts (dekken) wij den grond voor de vorst en overdag (halen) wij het dek er weer af. Verleden jaar (planten) hij aardbeien. Onze appelboomen (beloven) veel vruchten, maar door gebrek aan regen (verdrogen) en (verdorren) de knoppen, en wij (plukken) in den herfst slechts weinig. — De zieke man (kuchen) en (zuchten); toen ik het (hooren), (beklagen) ik hem. (Hopen) gij ook niet, dat hij weer herstellen zou? — Uw vader (vertellen) mij, dat hij veel vreugde (beleven) aan zijn kinderen. — (Besteden) gij uw tijd altijd goed? (Plagen) gij nooit uw broertjes of zusjes? — Toen mijn vriend in Duitschland (reizen), (worden) hij door zulk een regenbui overvallen, dat hij een klein huisje

aan den weg (binnenstappen) en daar (overnachten). —
 Toen mijn oom de zilveren bruiloft (vieren), (dansen)
 wij van blijdschap. Twintig gasvlammen (verlichten)
 de kamer. (Dansen) gij ook meê? —

70.

Breng in de volgende zinnen het werkwoord over in
 den eersten verleden tijd. Zins- en woordontleding.

Mijn tante vertelt ons dikwijls mooie geschiedenissen.

De boeren ploegen het land, zaaien het koren en
 hopen op een goeden oogst.

Waarom spit gij uw tuintje om?

Na een lange wandeling rust ik uit.

Met Sint-Nikolaas plakken de bakkers goud op de koek.

Omdat gij telkens kucht, vreest uw moeder voor
 uw gezondheid.

Het arme meisje bedelt voor haar oude moeder.

Elken avond poets ik mijn laarzen.

Het felle zonlicht verblindt somtijds onze oogen.

Vischt gij wel eens in den vijver achter uw huis?

Mijn buurman verhuist ieder jaar; dat kost veel geld.

Het smart zijn vader zeer, dat die jongen zoo slecht
 oppast.

Wanneer ik soldaatje speel, stap ik als een man.

Gij plaagt het arme kind, en daarom straf ik u.

Hoog boven den dorpstoren zweeft de ooievaar.

Het volgeladen wagentje duwen die kinderen met moeite voort.

Het loopen op bloote voeten verhardt hun voetzool.

De herder hoedt de schapen van den boer.

Omdat gij met lust werkt, leeft gij gelukkig.

Die arme weduwe bezorgt mijn tante dagelijks voedsel.

Mijn vader zegt, dat ik niet hard behoef te loopen.

Die planken schaaft de timmerman. Schaaft gij ook wel eens?

Wij halen melk, en zetten de kan in den kelder.

Ik lesch mijn dorst, omdat ik bijna versmacht.

Wat oogsten de boeren van dat onvruchtbare land?

71.

Breng in de volgende zinnen het werkwoord over in den eersten tegenwoordigen tijd. Zins- en woordontleding.

Zij beloofden ons trouw te zullen helpen.

Wanneer onze poes melk snoepte, betrapte ik haar dikwijls.

Waarom lachtet gij bij dat treurige verhaal? Het hinderde mij.

Het meisje speelde met een mes en wondde haar broertje.

De stukadoor witte het plafond van onze kamer.
 Veel koren maaiden de boeren van dit vruchtbare
 land.

Ieder oogenblik twisttet gij met uw zusje.

Waarom blafte die hond telkens, als hij u ontmoette?

Ik leschte mijn dorst met heerlijk frisch water.

Lustte ik geen anderen drank? Wat graag.

Gij klaagdet telkens over hoofdpijn.

Wat gebruiktet gij er voor?

Dien vreemdeling vertrouwden wij niet.

Daarom bespiedden wij hem overal.

Die ondeugende jongen sarde de kat.

Het beest beefde van woede.

Door afkoeling hardde de smid het ijzer.

Waarom raasden en tierden die mannen zoo?

Uit uw vreesachtig voorkomen maakte ik op, dat
 gij straf vreesdet.

Waarom wenddet gij telkens uw oogen van mij af?

Die slechte gewoonte wendet gij u langzamerhand aan.

Moeder kruidde het vleesch, en braadde het in
 de pan.

Die zware vracht kruidde ik naar den winkel.

Waarom draafdet gij zoo hard?

Daardoor struikeldet gij en bezeerdet u.

De rechters verbanden den misdadiger.

72.

Maak zinnen, waarin de volgende werkwoorden in den eersten tegenwoordigen en den eersten verleden tijd voorkomen, met afwisseling der personen:

verbinden 1° p. enk. Ik verbind mij die som te betalen.

Ik verbond zijn gebrōken arm.

verplegen 2° p. enk.

lachen 3° p. enk.

bewijzen 1e p. meerv.

ontnemen 2° p. meerv.

verslinden 3° p. meerv.

slijten enz.

beven

verlangen

hangen

troosten

verknoeien

uitstorten

aanbieden

verbazen

verzetten

voorlezen

verven

zwerven

steken

melden

roepen

73.

Ter zins- en woordontleding.

Mijn jongste zusje zit in de vierde klasse.

De ijzeren pot brak in twee stukken.

Gisteren kocht de slager een vette koe op de markt.
 Wanneer schrijft gij mij uw eersten brief?
 In het voorjaar komen de ooievaars in ons land terug.
 De vogels vermaken ons door hun lief gezang.
 Mijn vader kreeg op zijn verjaardag een zilveren
 brillehuis.

Twaalf gulden verdient hij in de week.
 Boven de deur hangt een groot uithangbord.
 De oudste kinderen van mijn tante slapen boven.
 De dappere De Ruijter won vele zeeslagen.
 De tweede maand van het jaar telt meestal 28 dagen.
 's Maandags gaat mijn vader doorgaans uit de stad.
 De mijnwerkers halen ijzer uit den grond.
 Morgen viert hun moeder haar dertigsten verjaardag.
 Krijgt zij dan geschenken van hen?
 Willem bewaart zijn centen in een spanen doosje.
 De groote stad Parijs ligt in Frankrijk.
 Besteeddet gij uw geld aan nuttige zaken?
 Op straat verwarmt ons een duffelsche jas.
 Tusschen twee provinciën van ons land loopt de
 Maas.

De eerste bewoners van ons land leefden zeer eenvoudig.

Gedurende de belegering aten de Leidenaars de walgelijkste spijzen.

74.

Maak zinnen, waarin de werkwoorden uit oef. N°. 66 in den tweeden tegenwoordigen tijd voorkomen, met afwisseling der personen.

75.

Maak zinnen, waarin de werkwoorden uit oef. N°. 68 (behalve *lachen*) in den tweeden tegenwoordigen tijd voorkomen, met afwisseling der personen.

76.

Maak zinnen, waarin de werkwoorden uit oef. N°. 62 in den tweeden tegenwoordigen tijd voorkomen, met afwisseling der personen.

77.

Maak zinnen, waarin de volgende werkwoorden in den tweeden tegenwoordigen tijd voorkomen, met afwisseling der personen:

zwijgen	bespotten
beloven	verstellen
aantrekken	uitdeelen
lachen	innemen
draven	ontkennen

verbranden	opheffen
ontbolsteren	verslapen
genieten	inzetten
genezen	sarren
vluchten	ondervragen
bidden	bakken
beven	hoepelen
herhalen	bezaaien
veranderen	opwinden
bespreken	lezen
afdrogen	beleven
dwingen	kuchen
eten	verlichten
vallen	verhuizen
zitten	overhalen
uitwringen	spellen
spelen	vechten
spelden	loten
verknoeien	schaven
afmaaïen	grazen
onthoofden	ondernemen
tegenspreken	vertellen
bemorsen	wanhopen
wegjagen	praten
haasten	braden

78.

Maak zinnen, waarin de werkwoorden uit oef. N°. 77 in den tweeden verleden tijd voorkomen, met afwisseling der personen.

79.

Schrijf van de werkwoorden uit oef. N°. 77 de twee deelwoorden op.

80.

Vul de aanwijzende voornaamwoorden in.

..... woning bevat mij beter dan

Hoeveel hebt gij voor boek betaald?

..... atlas is veel duurder dan

Worden huizen verkocht of

Welke peer hebt gij liever, of

Hij woont aan zijde van de brug.

Om in dorp te komen, moet gij door laan gaan.

..... winkel bestaat reeds verscheidene jaren

maar is eerst onlangs gebouwd.

Gisteren heb ik verhaal gelezen; nu ben ik aan geschiedenis begonnen.

..... fabriek wordt 's morgens vroeger geopend dan

Gaat gij op school of op?

Ik kan beter met oor hooren dan met
 paarden komen uit Engeland, uit Frankrijk.

Welk mes hebt gij geslepen, of

Kersen, morellen, pruimen, enz. noemt men steen-
 vruchten, omdat in vruchten een steen zit.

81.

Maak zinnen, waarin de volgende bepalingen als
 lijdend voorwerp voorkomen, met afwisselende tijden
 der werkwoorden:

een nieuw boek. 1° teg. t. De meester geeft ons een
 ; nieuw boek.

de gezondheid. 2° teg. t.

een mooi geluid. 1° verl. t.

heerlijk voedsel. 2° verl. t.

vijf gulden. 1° teg. t.

een linnen kiel. enz.

warmte.

een misdaad.

helder water.

den akker.

tevredenheid.

een sober maal.

een bedelaar.

vruchtbaarheid.
 een zware belasting.
 een geheim.
 het koninklijk paleis.
 versche eieren.
 ijsvermaak.
 het katoen.
 de verdiende straf.
 een moeilijke som.

82.

Breng de volgende werkwoorden in goede bedrijvende zinnen, zoo mogelijk met een bepaling als lijdend voorwerp. Staat het lijdend voorwerp in het enkelvoud, dan moet er geen bijvoeglijk naamwoord of lidwoord van bepaaldheid bij gebruikt worden.

betalen	doorbrengen
schilderen	eten
verbranden	voeden
zwerven	blazen
verkoopen	hangen
slapen	delven
verslapen	koken
besteden	groenen
roepen	verdorren

trekken	overtuigen
vermaken	vellen
begunstigen	versmaden
vergulden	lijden
inhalen	vestigen
goochelen	verschoonen
witten	braden
rijpen	zitten
snuiven	zoogen
aanwijzen	zuiveren
schijnen	nuttigen
plagen	wandelen
dragen	drijven
leiden	zetten
onthoofden	vallen

83.

Maak de zinnen van oef. N°. 81 lijdend.

84.

Breng de werkwoorden uit oef. N°. 82 zoo mogelijk in goede lijdende zinnen, en maak die zinnen daarna bedrijvend.

85.

Schrijf de vier tegenwoordige tijden van de werk-

woorden uit oef. N°. 82 op, en breng die vormen in bedrijvende zinnen.

86.

Maak zoo mogelijk de zinnen van de vorige oefening lijdend.

87.

Schrijf de acht behandelde tijden op van de werkwoorden uit oef. N°. 77, zoowel in bedrijvenden als in lijdenden vorm (als dit laatste mogelijk is).

88.

Ter zins- en woordontleding.

In een spoorwagen wordt plaats gevonden voor veertig personen.

Willem van Oranje offerde zijn leven op voor ons land.

Hij werd in 1584 door Balthazar Gerards verraderlijk doodgeschoten.

Die treffende gebeurtenis bracht verslagenheid in de harten van vele menschen.

In vroegeren tijd gebruikte men steenen snijwerktuigen.

Gedurende het beleg van Leiden stierven vele inwoners van honger.

De prins gaf hun voor hun dapperheid een hoogeschool.
 Bij welke gelegenheid hebt gij die juweelen doek-
 speld gekregen?

Op mijn twintigsten verjaardag gaf mijn vader mij haar.
 In de diergaarde te Rotterdam hebben wij een
 leeuw gezien.

Vroolijk zingende viel hij in slaap.
 De stad Breda werd in 1590 door list ingenomen.
 Zijn jongste zusje heeft 60 pillen tegen de koorts
 ingenomen.

Een oogenblik vóór onze aankomst had hij zijn werk
 geëindigd.

Dansend en springend gingen de jeugdige gasten
 naar huis.

In den winter van dit jaar werden uitgebreide stre-
 ken van ons land door watervloeden geteisterd.

Deze weg voert rechtstreeks naar de woning van
 dien boer.

Achteruit loopende viel die jongen onverwachts in
 het water.

Aan een windmolen worden vier wieken gevonden.
 Wegens zijn onbehoorlijk gedrag heeft de meester
 hem streng gestraft.

Die koopman levert ons wollen kousen en zijden dassen.
 Te 6 uren werd de vlag op onzen kerktoren geheschen.

te hard zingen enz. enz.). Misschien heeft men dit achterwege gelaten om het boek niet te kostbaar te maken. De prijs *f* 2.25, is volstrekt niet duur, als men in aanmerking neemt, wat daarvoor wordt gegeven. De uitgeverfirma J. MUUSSES & Co. te Purmerende heeft eer van haar werk — het boek ziet er keurig netjes en smaaklijk uit.

W. F. G. NICOLAÏ.

(*Caecilia*, 1 April 1881).

De heer V. d. H. te V. bovenstaand werkje besprekende in *De Wekker* van 27 October 1880, zegt na enkele op- en aanmerkingen, het volgende:

„Na deze op- en aanmerkingen aarzel ik niet het werk van den heer G. met nadruk aan te bevelen. Mij is op 't oogenblik geen werk bekend, waarin de theorie der muziek zóó eenvoudig, zóó geleidelijk en zóó duidelijk wordt meegedeeld.

Voor al kweekelingen en hulponderwijzers zullen met dit werk gebaat zijn, heel wat meer dan met het alom bekende vragenboek van Lobe, dat nog zeer veel gebruikt wordt.

Want ik wil de verdiensten van „Schoolgezang” op dit terrein vrij wat hooger aanslaan, dan op dat van schoolonderwijs. Zeker, die de methode van den heer G. in de eerste twaalf hoofdstukken uitsluitend gevolgd, invoert, zoo hem de vingerwijzingen aanstaan, zal daarmee degelijk onderwijs kunnen geven; ook hij, die liever een notenbalk op bord heeft, zal met den gang in die lessen aangegeven, zijn voordeel doen. Ook kunnen de oefeningen in de volgende 44 hoofdstukken uitmuntende diensten aan 't zangonderwijs bewijzen; de schrijver heeft zelfs vele liederen en daaronder enkele lieve canons (No. 45, 47, 56, 67) als oefeningen in 't treffen van tertsen, kwarten, kwinten enz — de schrijver spelt nog kwarten, quinten — tusschen den tekst geplaatst... doch die tekst zelf op de lagere school te brengen, dat zal wel 't ideaal van het onderwijs in den zang op de lagere school zijn. En daarom beveel ik dien in de eerste plaats ter bestudeering aan bij jeugdige onderwijzers. Ze vinden hier alles wat ze noodig hebben te weten zoo aanschouwelijk voorgesteld, dat ze, met goeden wil, het werk zonder andere leiding, kunnen aanvatten. Ik zou durven beweren, indien iemand met Gedikings Schoolgezang niet een helder inzicht in de beginselen der muziekleer opdoet, hij zal het dan nergens elders vinden.

Ten slotte zij den uitgever hulde gebracht voor 't nette uiterlijk waarin hij 't werk aflevert. Ik heb wel eens gehoord dat de schoonheid van een boek het gebruik in den weg staat. Voor „Schoolzang” hoop ik het tegenovergestelde. Het goede papier, de keurige druk en de linnen band met vergulden rugtitel mogen zooveel aanbevelingen zijn tot een ruime verspreiding van dit inderdaad degelijke boek.”

Bij de Uitgevers dezes zijn mede verschenen:
LEESBOEKEN VOOR DE LAGERE SCHOOL.

Eerste Serie.

- W. F. OOSTVEEN, **Ons eerste boek.** 3^e dr. Met plaatjes. *f* 0.30
-
- W. F. OOSTVEEN, **Een trapje hooger.** 3^e dr. Met pl. *f* 0.30
-
- W. F. OOSTVEEN, **Hoe bevalt u dit?** 3^e dr. Met pl. *f* 0.30
-
- W. F. OOSTVEEN, **Weer wat nieuws!** 3^e druk. . *f* 0.25
-
- W. F. OOSTVEEN, **Wie leest er mee?** 4^e druk. . . *f* 0.25
-
- W. F. OOSTVEEN, **Leest prettig!** 6^e druk. . . . *f* 0.25
-
- W. F. OOSTVEEN, **Veel genoeg!** 5^e druk. . . . *f* 0.30
-
- W. F. OOSTVEEN, **In 't hoekje v. d. haard.** 4^e dr. *f* 0.30
-
- W. F. OOSTVEEN, **Uit de Portefeuille.** 2^e druk. *f* 0.30
-
- W. F. OOSTVEEN, **Eind goed, al goed.** 2^e druk. *f* 0.30
-

Nieuwe Serie.

- W. F. OOSTVEEN, **Ons eerste boek.** Met pl. 2^e dr. *f* 0.30
-
- W. F. OOSTVEEN, **Een trapje hooger.** Met pl. 2^e dr. *f* 0.30
-
- W. F. OOSTVEEN, **Hoe bevalt u dit?** Met pl. 2^e dr. *f* 0.30
-
- W. F. OOSTVEEN, **Weer wat nieuws!** Met plaatjes. *f* 0.30
-
- W. F. OOSTVEEN, **Wie leest er mee?** *f* 0.30
-
- W. F. OOSTVEEN, **Leest Prettig!** *f* 0.30
-
- W. F. OOSTVEEN **Veel Genoegen!** *f* 0.30
-

